

Eesti laste mängud

Foto erakogust. Poisid püssidega koduaias Tartus 2017

Helena Grauberg
Tartu Mänguasjamuuseum

Ajalooline lühiülevaade

FK 869:19 Tartu Mänguasjamuuseum_
Tüdruk nukuga umbes 1920. aastate alg

FK 247:10 Tartu Mänguasjamuuseum_
5-aastane Elmar Sepp 20.s alg

20. sajandi I pool

- **Lapsed kasvasid kodus**
- **Mängimine seotud talueluga**
- **Looduslikest materjalidest ise tehtud mänguasjad**

*Mis see lapse põlv siis ka oli vaesed inimesed palju lapsi, mängu asjad olid lihtsad. Vanaisa tegi männa käbist mõned koduloomad, hobused, lehmad, lambad, kanad, notsud, pulkadest sarved ja jalad, mõni koer ja kass ka, poistele tegi palju pille, ja oli mõni kaltsu nukk kah tüdrukutel, ja need olidgi kõik, ei mäletagi, kas poes oligi midagi, kõik meil oligi looduslikud asjad, varakult pidi tööle asuma, kes karja ja heinale.
(Manalila, snd 1924, Kaarma vald)*

Poiss karkudega Maeru küla Tammi talust, HMK _ F 4206, Harjumaa Muuseum, <http://www.muis.ee/museaalview/1957779>

1920.–1930. aastad

Digikoopia erakogu fotost_4-aastane Anne oma Tallinna kodus 1940. aasta jaanuaris

- Erinevused mänguasjade ja mängude valikus
- Linnades lasteaiavõrgustik

Kooliõed ikka tahtsid küll hea meelega minu juurde mängima tulla. Et mul oli ikka nagu rohkem asju ja teistsuguseid asju kui teistel ja no peaasi – oli oma tuba. Oma tuba, kus siis sai vabalt olla ja mängida.

(Maret, snd 1926, Tallinn>Tartu)

1940. aastad

Digikoopia erakogu fotost_Tuba pärast Tallinna pommitamist 1943. aastal

1944. aasta suve ärevatel päevadel viisid vanemad mõne uuema mööblitüki ja ühteist väiksematest asjadest igaks juhuks läheneva sõja eest maale. Mina olin 12-aastane veel mängueas laps ja seepärast „evakueerisin“ osa mänguasjadest ka maale.

Sellega päästsin nad tulesurmast. 1944. aasta 19. septembril, kui venelased Rakveret pommitades osa linnast hävitasid, põles ka meie kodu tuhaks.

Ly, snd 1932, Rakvere

1950.–1980. aastad

FK 887:12 Tartu Mänguasjamuuseum_Morten Genaga 1985. aastal
Tartus

- Peamiselt nõukogude päritolu poemänguasjad
- Mänguasjade hulk järjest kasvab
- Lasteaiad üldlevinud nii maal kui linnas

1990. aastatest alates

- **Lääne orientatsioon nii mängudes kui mänguasjades**
- **Meedia mõju (reklaam, multifilmid, filmid, saated)**
- **Moemänguasjad**
- **Elektroonilised mängud**

1990. aastate moemänguasjad

Moemänguasju Tartu Mänguasjamuuseumi kogust

Lapsepõlves vaatasime me palju reklaamajakirju nagu Kodu Anttila ja Hobihall – nende värvilistelt lehekülgedelt avastasimegi uusi mänguasju, mida endale soovisime. Meil oli nende ajakirjadega ka mäng „Valimine”. See kujutas endast kas kiiruse või juhuslikkuse kaudu „asjade saamist”.

Jane, snd 1988, Saaremaa

Mängud

Täiskasvanute jäljendamine, ehitus- ja fantaasiamängud

Peituse- ja kullimängud

Pallimängud

Luure- ja sõjamängud

Hüppemängud

Viske- ja tabamismängud

Sõnamängud

Ringmängud

Laua-, kaardi- ja mosaiikmängud

Õppemängud

Suve- ja talvetegevused jne

Mängude nimevariatsioonid

Trihvaa

trihvaater, terevaa, trihvataminõ, ukauka, ukakas, kopipeit, kop-kop-peitu, prii-peitus, peitus, peitus-kriivelkott, priikas, kinnilöömine, tuki-tuki, kraazinal ehk trifaa, ukraatina, ukraadina

Kull

kula, mats, lets, leka, kott, pitt, pedi, tsuuri ajamine

Aitäh kuulamast, ootame külla!

Tartu Mänguasjamuuseum
Lutsu 8
www.mm.ee